

ΠΡΟΣΤΑΣΙΑ ΤΗΣ ΜΗΤΡΟΤΗΤΟΣ

(ΣΥΝΟΠΤΙΚΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ)

1

Υπείκων εις παράκλησιν και ευγενή πρότασιν τής Προέδρου του νεοσυσταθέντος Συλλόγου Ἐπιστημόνων Μαιῶν Ἀθηνῶν, Δίδος Χαράς Βογιατζάκη, και εις ἐπιθυμίαν μου ὅπως βοηθήσω κατά τὸ δυνατόν εις τὴν διαφώτισιν παντὸς ἐνδιαφερομένου (ιατρῶν, μαιῶν, νοσοκόμων), και πρὸ παντὸς τοῦ κοινου, περὶ ἐνὸς ἐκ τῶν σπουδαιότερων και σημαντικωτέρων κοινωνικῶν μας ζητημάτων, ὡς τὸ τῆς «προστασίας τῆς μητρότητος», ἐπιχειρῶ νὰ ἐκθέσω μὲ πᾶσαν δυνατὴν συντομίαν τὸ λίαν ἐκτεταμένον τοῦτο θέμα, ἵνα δυνηθῇ ὁ ἀναγνώστης και σχηματίσῃ μίαν σαφῆ γενικὴν γνώμην και εἰκόνα, και ὁλοκληρώσῃ εἰς τὸν νοῦν του τὸ νόημα, τὸ περιεχόμενον, ὡς και τὸν σκοπὸν τούτου.

Νομίζομεν δὲ ὅτι εἶναι σκόπιμος ἡ συνοπτικὴ αὕτη ἐκθεσις τοῦ ἀνωτέρω εὐρυτάτου ζωτικου προβλήματος, ἵνα πληροφορηθῶσιν οἱ ἀναγνώσται ὅτι προστασία τῆς μητρότητος δὲν εἶναι μόνον τὰ Μαιευτήρια και τὰ περὶ αὐτῶν, ὡς ὑπὸ πολλῶν νομίζεται, ἀλλὰ εἶναι σύνολον πολλῶν και διαφόρων ὑγειονομικῶν, κοινωνικῶν και νομοθετικῶν μέσων¹ και μέτρων², τὰ ὅποια θὰ ἡδύναντο βαθμιαίως νὰ ἐφαρμοσθοῦν και παρ' ἡμῶν εἰς ἐνιαίαν ὀργάνωσιν, τῆς ὑγεινῆς

και προστασίας τῆς μητρότητος και τοῦ παιδιοῦ (διότι μητέρα και παιδί μέχρι τινὸς εἶναι ἀλληλένδετα), ἵνα ἐπιτευχθῶσιν ἀποτελέσματα εὐεργετικώτερα ὑπὲρ τῆς μητρὸς και τοῦ παιδιοῦ, ποῦ ἀποτελοῦν τὰ θεμέλια και τὴν βᾶσιν τῆς συνεχείας τῆς ζωῆς.

Ἐὰς ἴδωμεν λοιπὸν τί εἶναι ἡ μητρότης, ποῖα ἡ σημασία της, ποῖοι οἱ κίνδυνοι και ἡ φθορὰ τῶν μητέρων ἐκ ταύτης, και ποῖα τὰ μέτρα γενικῶς ποῦ πρέπει νὰ λαμβάνωνται ὑπ' αὐτῶν τῶν ἰδίων, και ποῖα ἰδίως ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, διὰ τὴν προφύλαξιν και περίθαλψιν τῆς Μάνας.

Μητρότης

Εἶναι ἡ βιολογικὴ σχέση τῆς μητρὸς πρὸς τὸ παιδί, ἀπὸ τῆς ἡμέρας τῆς συλλήψεως μέχρι τῆς ἡμέρας τοῦ ἀπογαλακτισμοῦ. Εἶναι ἡ λειτουργία τῆς ἀναπαραγωγῆς τοῦ ἀνθρώπου, ἀπὸ τῆς συλλήψεως μέχρι τοῦ ἀπογαλακτισμοῦ. Ἡ βιολογικὴ αὐτὴ λειτουργία και σχέσις, ἡ ὁποία προέρχεται ἀπὸ τὴν ἔνωσιν τῶν δύο ἑτεροφύλων εἰδικῶν ὠρίμων γεννητικῶν κυττάρων, τοῦ ὠπρίου και τοῦ σπερματοζωαρίου, ἐντὸς τοῦ ἰσχυροτέρου και ἀνθεκτικωτέρου ὀργάνου τοῦ σώματος τῆς γυναικός, δηλαδὴ τῆς μήτρας, σκοπὸν ἔχει τὴν ἀσφαλῆ προφύλαξιν τοῦ πολυτιμοτάτου τούτου φορέως τῆς ζωῆς, δηλαδὴ τοῦ κυήματος. Ἡ μητρότης ἀποτελεῖ τὴν σημαντικωτέραν, ἱερωτέραν και κατὰ πάντα ἀξιοσέβαστον κατὰστασιν τῆς γυναικός, ἡ ὁποία ὄχι μόνον ἐξαγγίλλει ταύτην ἔναντι παντὸς, ἀλλὰ τὴν ἀνυψώνει και τὴν τοποθετεῖ εἰς τὴν πλέον περιόπτου και ἀξιοζήλευτον θέσιν μεταξὺ

1. Μέσα εἶναι τὰ διάφορα δημόσια, δημοτικά, κοινοτικά, φιλανθρωπικά, ἰδιωτικά ὑγειονομικά κλπ. ἰδρύματα και ὑπηρεσίαι προνοίας και περιθάλψεως γενικῶς, ὡς Κέντρα Ὑγείας μὲ τὰ προληπτικά των ἰατρῆα, Ὑγειονομικὰ Κέντρα, Πρεβεντόρια, Νοσοκομεία, Βρεφοκομεία, Μαιευτήρια κλπ.

2. Μέτρα δὲ εἶναι οἱ σχετικοὶ νόμοι και τὰ νομοθετικὰ διατάγματα τὰ ὅποια διέπουν τὰ διάφορα ταῦτα ἰδρύματα και ὑπηρεσίαι.

τῶν δημιουργημάτων τῆς Φύσεως, ἤτοι εἰς τὴν θέσιν τῆς δημιουργοῦ καὶ γεννήτρας τῆς ζωῆς, παρὰ τῷ Πλάστη καὶ Δημιουργῷ, γιὰτὶ καὶ αὐτὴ εἶναι δημιουργός, ζωοδόχος καὶ ζωοδότρα.

Εἶναι λοιπὸν ἡ μητρότης ἡ πολυτιμότερα καὶ σημαντικότερα ἰδιότης τῆς γυναικός, ἐκ τῆς ὁποίας ἀπορρέει ἡ νέα ζωὴ, ἐνώπιον τῆς ὁποίας πάντες πρέπει νὰ ἀποκαλύπτωνται, διότι ἐξ αὐτῆς πάντες προήλθαμεν, καὶ ἐξ αὐτῆς θέλει πηγάζει πάντα τὸ μάννα καὶ τὸ νῆμα τῆς ζωῆς.

Ἄλλὰ ἡ λεπτοτάτη καὶ πολυσύνθετος αὐτὴ λειτουργία τῆς μητρότητος, ἂν καὶ εἶναι φυσιολογικὴ κατάστασις τῆς γυναικός, δὲν ἐξελλοσεται πάντοτε αἰσίως, διὰ πολλοὺς καὶ διαφόρους λόγους, βιολογικούς, κοινωνικούς, παθολογικούς, κλπ., ἔνεκα τῶν ὁποίων ἡ πορεία τῆς πολλάκις διαταράσσεται καὶ δημιουργεῖ κινδύνους διὰ τὴν ζωὴν καὶ τὴν υγείαν τῆς μητρὸς καὶ παιδιοῦ, γεγονόςς τὸ ὁποῖον ἐπιτακτικὰ ἐπιβάλλει τὴν λήψιν εἰδικῶν μέτρων, ἰατρικῆς, υγιεινῆς, ἀνέσεως καὶ διατροφῆς τῆς, ὡς καὶ μέτρα προστασίας ἐκ μέρους τοῦ Κράτους, ἵνα δυναθῇ αὐτὴ καὶ φέρῃ εἰς αἰσίον πέρας τὸν τοκετὸν καὶ τὴν ἐμφάνισιν τοῦ νέου ἀνθρώπου, τὴν καινούρια ζωὴν, τὴν ὁποίαν ἀτέγκτως ἐπιδιώκει ἡ Φύσις, ἐπιδιώκει ὁ Δημιουργός.

Ἀπὸ τὸ μέγα τοῦτο βαρυσήμαντον γεγονός ἀπορρέουν αἱ ὑποχρεώσεις παντός, καὶ ἰδιαιτέρως τοῦ Κράτους, ὅπως βοηθήσῃ μὲ ὅλα τὰ μέσα τὴν μητρότητα, διότι ἐπ' αὐτῆς στηρίζεται τὸ μέλλον, ἡ δύναμις καὶ ἡ εὐτυχία κάθε ἔθνους καὶ κάθε λαοῦ.

Ὁ δὲ λοιπὸν «προστασία τῆς μητρότητος» περιλαμβάνει σύνολον μέσων καὶ μέτρων τὰ ὁποῖα λαμβάνει κυρίως τὸ Κράτος, ὡς καὶ ἄλλοι Δημοσίου ἢ Ἰδιωτικοῦ Δικαίου Ὁργανισμοί, διὰ τὴν προφύλαξιν καὶ προστασίαν τῆς υγείας τῆς μητρὸς καὶ τοῦ παιδιοῦ ἀπὸ τῆς συλλήψεως μέχρι τοῦ ἀπογαλακτισμοῦ.

Διὰ τὴν πληρεστέραν, εὐληπτοτέραν καὶ περισσότερον ἐλοκληρωμένην, ἔστω καὶ λίαν συνοπτικὴν, περιγραφὴν τοῦ ἀνωτέρω θέματος σκόπιμον κρίνομεν ὅπως ἴδωμεν κατ' ἀρχὴν τὰ αἰτία τῆς μητρικῆς

νοσηρότητος καὶ θνησιμότητος, ἵνα κατανοηθῶσιν καλύτερον καὶ τὰ ἀνάλογα προστατευτικὰ τῆς μητρότητος μέτρα.

Ταῦτα εἶναι πολλὰ καὶ διάφορα, καὶ διὰ τοῦτο τὰ διαιροῦμεν εἰς δύο κατηγορίας: 1) εἰς αἰτία ἰατρικῆς φύσεως, ἤτοι τὰ ἰατρικά, καὶ 2) εἰς αἰτία κοινωνικῆς φύσεως, ἤτοι τὰ κοινωνικά.

Τὰ ἰατρικὰ αἰτία δυνάμεθα νὰ ὑποδιαιρέσωμεν εἰς μαιευτικὰ καὶ παθολογικά.

Μαιευτικὰ αἰτία εἶναι:

α) Ἡ ἐπιλόχειος λοίμωξις ἢ ἐπιλόχειος πυρετός, ὁ ὁποῖος ἀπετέλει τὴν μεγαλυτέραν αἰτίαν τῆς μητρικῆς νοσηρότητος καὶ θνησιμότητος μὲ παντοίας ἐπιπλοκάς καὶ γενικῶς τὸν φόβον καὶ τὸν ἄντρον τῶν ἰατρῶν καὶ μητέρων, οἱ ὁποῖοι κατ' ἀρχάς, ἀγνωστοντες τὰ αἰτία τῆς ἐμφανισέως του καὶ συνεπῶς καὶ τὰ μέτρα τῆς θεραπείας του, παρίσταντο μᾶλλον τραγικοὶ μάρτυρες καὶ θεαταὶ τῆς πασχούσης καὶ ἀποθησκοῦσης γυναικός, χωρὶς νὰ δύνανται νὰ βοηθήσωσι ταύτην ἀποτελεσματικῶς. Ἡ θνησιμότης ἐξ ἐπιλοχείου ἀνήρχετο τότε εἰς τὰ 50-60 % περίπου τῆς συνολικῆς μητρικῆς θνησιμότητος, ἤτοι τρεῖς ἐπὶ πέντε θνησκουσῶν γυναικῶν λόγω μητρότητος ἀπέθνησκον ἀπὸ ἐπιλόχειον πυρετόν, καὶ αἱ δύο ἄλλαι ἀπὸ ὅλας τὰς ἄλλας αἰτίας τῆς μητρικῆς θνησιμότητος.

Φοικώδης ἦτο δυνως ἡ κατάστασις τῶν μητέρων, ἕως ὅτου εὐτυχῶς δύο μεγαλοφυεῖς διάνοιαι, πρῶτος ὁ τραγικὸς μάρτυς τῆς ἐπιστήμης Ἰατρὸς ἐκ Βιέννης Ἰγνάτιος-Φίλιππος Σέμμελθάϊς, ὁ ὁποῖος κατὰ τὸ ἔτος 1847 ὑπώπτευσε τὰ αἰτία τῆς νόσου ὡς ὀφειλόμενα εἰς πτωματικὰς ὕλας καὶ οὐσίας, αἱ ὁποῖαι, μεταφερόμεναι διὰ τῶν δακτύλων τῶν ἐν τῷ Ἀνατομικῷ ἀσκουμένων φοιτητῶν ἐπὶ τῶν τραυματισμένων ἐπιφανειῶν τῶν γεννητικῶν ὀργάνων των, ἐμόλυναν τὰς λεχωίδας, καὶ μετὰ τὸν μέγαν Σέμμελθάϊς, ὁ μέγας Λουδοβίκος Παστέρ, ὅστις δύο ἔτη μετὰ τὸν θάνατον τοῦ Σέμμελθάϊς (1865) ἀνεκάλυψε τὸ πραγματικὸν αἰτίον τῆς νόσου, τὸν στρεπτόκοκκον, ἐν τῇ μήτρᾳ τῶν πασχουσῶν γυναικῶν, γεγονότα ὑψίστης σημασίας, τὰ ὁποῖα ὠδήγησαν κατόπιν εἰς τὴν πρόληψιν καὶ

ἀποτελεσματικήν θεραπείαν τῆς νόσου, διὰ τῶν σουλφοναμιδῶν καὶ διὰ τῆς ἀνθρωποσωτηρίου ἀνακαλύψεως ὑπὸ ἄλλου μεγάλου ἐπιστήμονος, τοῦ Fleming, τῆς πενικιλίνης, σωτηρίου ὄντως φαρμάκου διὰ τὸν ἐπιλόχειον καὶ διὰ τὰς ἄλλας μικροβιακὰς νόσους, χάρις εἰς τὴν ὁποίαν σήμερον ἠλαττώθησαν εἰς τὸ ἐλάχιστον οἱ μητρικοὶ κίνδυνοι θανάτου καὶ ἐπιπλοκῶν ἐξ ἐπιλοχείου πυρετοῦ.

β) Ἡ τοξιναιμία τῆς κηύσεως, ὀφειλομένη εἰς ἄγνωστα αἰτία ἢ κατ' ἄλλους εἰς τοξικὰ προϊόντα ἐκ τοῦ ἐμβρύου, αἵτινα δηλητηριάξουσιν τὴν μητέρα ἀπορροφώμενα ὑπὸ τοῦ ὄργανισμοῦ τῆς, με ἀποτέλεσμα τὸν θάνατον ταύτης, συνήθως καὶ τοῦ παιδιοῦ, με συμπτώματα βαρύτερα, ἤτοι σπασμούς, ἀπώλειαν συνειδήσεως, κῶμα κλπ. ταῦτα δίδουν τὴν εἰκόνα τῆς φοβεραῆς καὶ τραγικῆς νόσου τῆς ἐκλαμψίας, ἀπὸ τὴν ὁποίαν ὀλίγαι μητέρες καὶ ἔμβρυα γλυτώνουν.

γ) Αἱ δυστοκίαι, αἱ ὁποῖαι εἰς τὴν γυναῖκα εἶναι ἀναλογικῶς περισσότεραι ἐν συγκρίσει με τὰς τοιαύτας ἐπὶ ζώων, καὶ αἱ ὁποῖαι, ὀφειλόμεναι εἰς πολλὰς αἰτίας, ὡς π.χ. στένωσιν τῆς πυέλου, ὑπερμέγεθος κρανίον, ἀδράνειαν μήτρας, ἀνώμαλα σχήματα τοῦ ἐμβρύου κλπ., ἀποκτείνουσιν τὰς ἐπιτόκους λόγῳ τῶν βαρειῶν συνεπειῶν τὰς ὁποίας συνεπιφέρουσι.

δ) Αἱ αἰμορραγίαι τῆς μήτρας, αἱ ὁποῖαι, ὀφειλόμεναι καὶ αὐταὶ εἰς διαφόρους ἀνωμαλίας τῆς κηύσεως καὶ τοῦ τοκετοῦ, ὡς καὶ παθήσεις τοῦ κηύματος καὶ τῆς μήτρας, π.χ. πρόδρομον πλακοῦντα, ἀδράνειαν μήτρας, συφιλίδα, ἰνομύματα κλπ., φονεύουσι τὰς μητέρας εἰς μεγάλην ἀναλογίαν, δταν μάλιστα αὐταὶ παραμείνωσιν ἀδοήθηται ἀπὸ εἰδικοῦς ἐπιστήμονας, διὰ διαφόρους λόγους.

Παθολογικὰ αἰτία τῆς μητρικῆς θνησιμότητος εἶναι:

α) Τὰ ὀξέα λοιμώδη νοσήματα τῆς ἐγκύου, τὰ ὁποῖα γενικῶς ἐπιβαρύνουσι τὴν ἄμυναν τοῦ ὄργανισμοῦ τῆς, ὁ ὁποῖος εὐρί-

σκεται εἰς μειονεκτικὴν θέσιν ἀντιστάσεως λόγῳ τῆς κηύσεως (ἂν καὶ ἡ ἐγκυμοσύνη θεωρεῖται φυσιολογικὴ κατάστασις τῆς γυναικός), καὶ τοῦτο διότι τὰς δυνάμεις αὐτῆς χρησιμοποιεῖ τόσον δι' αὐτοσυντήρησιν καὶ αὐτοάμυναν, ὅσον καὶ διὰ τὴν διατροφὴν τοῦ ἐμβρύου, καὶ ὁ διχασμὸς οὗτος τῶν δυνάμεων τῆς ἐγκύου φυσικὸν εἶναι γὰ ἐλαττώσῃ τὴν γενικὴν ἀντίστασιν τῆς καὶ γὰ ὑποκύπτῃ συνεπῶς εὐκολώτερον αὐτῇ εἰς τὰ λοιμώδη νοσήματα λόγῳ τῆς ἐγκυμοσύνης, γενομένη οὕτω εὐάλωτον θῆμα τούτων, με αὐξῆσιν ἐπομένως τῆς μητρικῆς θνησιμότητος.

β) Τὰ χρόνια λοιμώδη νοσήματα, ὡς π.χ. ἡ σφίλις, ἡ φυματίωσις, ἡ λέπρα κλπ., τὰ ὁποῖα ἐπίσης, λόγῳ τῆς ἐγκυμοσύνης τῆς μητρὸς, ἐλαττώνουν διὰ τοὺς ἰδίους λόγους, ὡς καὶ τὰ ὀξέα λοιμώδη, τὴν ἀντίστασιν τοῦ ὄργανισμοῦ τῆς ἐγκύου, ὁ ὁποῖος ὑποκύπτει εὐκολώτερον εἰς τὰ νοσήματα ταῦτα καὶ εἰς τὰς ἐκ τούτων ἐπιπλοκάς, με ἀποτελέσματα τὴν αὐξῆσιν τῶν θανάτων εἰς τὰς γυναῖκας, λόγῳ τῆς μητρικῆς των ἰδιότητος.

γ) Αἱ καρδιοπάθειαι τῶν ἐπιτόκων, τὰς ὁποίας ἐπιβαρύνει σημαντικῶς ἡ ἐγκυμοσύνη καὶ ἐκθέτει εἰς ἄμεσον κίνδυνον τὴν ζωὴν τούτων, ἰδίως κατὰ τὸν τοκετὸν καὶ δὴ κατὰ τὴν περίοδον τῆς ἐξωθήσεως τοῦ ἐμβρύου, ὁπότε δυνατόν γὰ ἐπέλθῃ ἀναστολὴ τῆς λειτουργίας τῆς πασχύσης καρδίας (συγκοπή) καὶ θάνατος τῆς ἐπιτόκου, τῆς καρδίας μὴ δυναμένης γὰ ἀντεπεξέλθῃ εἰς τὸ βῆρος τῶν λίαν ἠῤῥημένων ἀναγκῶν τῆς κυκλοφορίας τοῦ αἵματος, ὁπότε καὶ μοιραίως ὑποκύπτει αὐτῇ.

δ) Αἱ διάφοροι γυναικολογικαὶ παθήσεις τῆς ἐγκύου, ὡς ἰνομύματα, ἐνδομητρίτιδες κλπ., αἱ ὁποῖαι, ἐπιπλεκόμεναι μετὰ τῆς κηύσεως, δημιουργοῦν δυσμενῆ ἐπακόλουθα εἰς τὴν ἐπίτοκον, ὡς μεγάλας αἰμορραγίας, ρήξεις μήτρας κλπ., με ἀποτελέσματα πλειστάκις τὸν θάνατον τῆς μητρὸς.

(Συνεχίζεται)

ΑΝΔΡΕΑΣ Κ. ΟΙΚΟΝΟΜΙΔΗΣ

Ἐπιμελητὴς
τῆς Ὑγιεινομικῆς Σχολῆς Ἀθηνῶν